

PŘIDRUŽENÁ LÉKÁRENSKÁ PÉČE V DERMATOLOGII

REPORTÁŽ ZE SEMINÁŘE LÉKÁRNA 2020

ROBERT JIRÁSEK
EDUKAFARM, PRAHA

Na letošní jarní sérii seminářů Lékařna 2020 společnosti Edukafarm byla kromě jiného témat věnována pozornost přidružené lékárenské péči v dermatologii. O tom, že se jedná o problematiku více než aktuální, svědčí příznivé ohlasy z řad posluchačů i následná diskuze po odeznění přednášky. Tématu se profesionálně zhostil MUDr. Pavel Konrád z pražské ambulance pro kožní choroby.

FILOSOFIE PŘIDRUŽENÉ LÉKÁRENSKÉ PÉČE

Základní myšlenkou přidružené péče je nabídnout doplňkový přípravek při výdeji základního (obvykle Rx) léčiva. Motivace pro takové jednání existují jednak čistě zdravotnické, ale na druhou stranu není zanedbatelný ani finanční přínos takového příprodeje, zvláště za dnešních nelehkých ekonomických podmínek. Personálu lékáren se navíc doširoka otevírá pole pro projevení zájmu o pacienty, odborného poradenství a uplatnění kompetencí. Předáváním užitečných informací klientské veřejnosti se zároveň posiluje pozitivní mediální obraz lékárny jakožto zdravotnického zařízení. Nad všemi těmito argumenty však ční hlavní cíl – totiž zvýšení kvality života pacienta.

Předpokladem úspěchu přidružené lékárenské péče je motivovaný a empatický lékárník či farmaceutický asistent (FA) s alespoň minimálním měrou sociálního citění a emoční inteligence. Jejich partnerem se stává obdobně motivovaný pacient, resp. klient. Velkou výhodou bývá, když se zdravotník a nemocný znají důvěrněji a v lékárně vládne přátelská atmosféra.

DERMATOLOGICHTÍ PACIENTI V LÉKÁRNĚ

MUDr. Konrád zmínil hned několik skupin nemocných, kteří jednoznačně profitují z toho, je-li jim věnována náležitá pozornost a doporučena adekvátní doplňková léčba. Vodítkem a zdrojem informací bývají údaje o medikaci na receptu, s nímž pacienti přicházejí do lékárny.

Doplňkový prodej fotoprotektivních přípravků je zásadní otázkou u imunosuprimovaných a transplantovaných jedinců, dále je důležité v případě seniorů (jsou geriatricky „křehcí“), dětí, novorozenců a kojenců (mají nevyzrálou imunitu). Používání účinné ochrany před slunečním zářením by se mělo dostat do všeobecného povědomí, a to prostřednictvím odborné veřejnosti (lékaři, lékárníci, učitelé atd.), ale i výchovným vedením od rodičů a prarodičů. Kruciólní se fotoprotekce jeví u pacientů se sníženou imunitní pohotovostí/reaktivitou (i iatrogenně navozenou), u kterých jinak hrozí nebezpečí rozvoje maligního onemocnění (melanomu či nemelanomového karcinomu kůže).

„Také při recidivujících herpetických infekcích je nutné účinně chránit vzniklé léze před sluncem“, zdůraznil dr. Konrád. Zároveň připomněl, že opar na rtu každoročně alespoň jedenkrát postihne cca 15 % populace (tj. asi 1,5 milionu Čechů). Z nich asi 13 % (cca 200 tis.) opar obtěžuje opakovaně, někdy dokonce každý druhý měsíc. Většina pacientů s herpes labialis preferuje samoléčbu, pouze při závažném průběhu nebo rozsáhlejších lézích vyhledají lékaře a ten obvykle předepíše aciclovir nebo

valaciclovir. Z doplňkové léčby se vedle krémů, mastí a lotionů osvědčila krycí gelová „náplast“ z tuby na bázi oxidovaných triesterů glycerolu a mastných kyselin z kukuřičného oleje a s přísadou oxidu zinečnatého.

AKNÉ – (ZATÍM) NEKONEČNÝ PŘÍBĚH

Ve druhé části svého exposé se MUDr. Pavel Konrád zaměřil na možnosti přidružené lékárenské péče o pacienty s akné. Snažil se poněkud narušit mýtus, že se jedná o nemoc teenagerů (tedy že u dospělých se nevyskytuje) a že většinou lze vystačit pouze s lokální léčbou. Na několika obrazových kazuistikách dokumentoval, že se v případě torpidních forem jedná o závažné celkové onemocnění, vyžadující hospitalizaci a podávání systémové léčby zahrnující retinoidy, antibiotika nebo hormonální preparáty. Oblastí, kde se lékárníkovi či FA naskýtá šance na poradenskou péči a příprodej, je hned několik: bezalkoholové roztoky ke každodenní očištění kůže a tekutá antibakteriální mýdla s triclosanem nebo chlorhexidinem, nekomedogenní kosmetika, gelová fotoprotektiva (sluneční záření řadíme k faktorům zhoršujícím akné) a přípravky k ošetření akneterapeutiky (např. benzoylperoxidem) vysušené kůže.

K typickým nežádoucím účinkům retinoidů patří suchost kůže a sliznic, olupování a zarudnutí kůže a pruritus. Proto je zvláště významné doporučit pacientovi vhodné externum, nejlépe ve formě hydrofilního, snadno roztíratelného základu s přídatkem ury. Aknézní projevy na kůži lze maskovat pomocí železité soli kolorované krémpasty s obsahem fungistatika clotrimazolu, čímž se současně řeší kosmetické hledisko i potřeba místní léčby.

Dr. Konrád připomněl výborný efekt clotrimazolu k potlačení jak *Propionibacterium acné*, tak i *Malassezia furfur*, která se stále více objevuje ve statích coby další významný patogen při rozvoji akné. Velkou výhodou clotrimazolu je prakticky nulová rezistence patogenů i při dlouhodobém užívání a také nulová fotosenzitivita a tudíž možnost jeho celoročního bezproblémového užívání i ve slunných dnech.“

ZÁVĚR

Přidružená lékárenská péče je v současném lékárenství aktivně podporovaným fenoménem. Na poli dermatologie se nabízí řada možností nabídnout v souladu se současnými poznatky k lékům předepsaným léčivům přípravky a zdravotnické prostředky, které podpoří léčebný záměr a zlepší kvalitu života pacienta. V neposlední řadě se v doplňkovém prodeji ukrývá nástroj k lege artis zvýšení obratu lékárny.